

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Semana a z členov senátu JUDr. Petra Dukesa, JUDr. Anny Markovej, JUDr. Margity Fridovej a JUDr. Zuzany Ďurišovej, v právnej veci žalobcu **S.k., a.s.**, C.X., B., proti žalovaným **1/ Y., s.r.o.**, N.X., Ž., **2/ R.I., s.r.o.**, V.X., Ž., **3/ Dr. J.S., bytom H.**, N.X., Ž., **4/ S.I., s.r.o.**, J.X., Ž., **5/ B.C., s.r.o.**, B.X., Ž., o zaplatenie 27 021 690,80 Sk s prísl., vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 22 Cb 614/98, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 6. septembra 2004 č. k. 22 Cb 614/98-579, v znení opravného uznesenia zo 6. septembra 2004 č. k. 22 Cb 614/98-586 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. januára 2006 č. k. 3 Obo 21/05-616, rozhodol

t a k t o :

Rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením a rozsudok odvolacieho súdu **z r u š u j e** a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 6. septembra 2004 č. k. 22 Cb 614/98-579 v spojení s opravným uznesením uložil žalovanému v 3. rade povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6 000 000,- Sk s tým, že plnením žalovaného v 2. rade, alebo žalovaného v 3. rade

podľa rozsudku Krajského súdu v Žiline z 11. septembra 2001 č. k. 22 Cb 614/98-452 zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosti žalovaného v 1. rade.

Krajský súd v Žiline svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v novom konaní vo veci, po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom, bol predmetom konania nárok žalobcu na zaplatenie 6 000 000,- Sk voči žalovanému v 3. rade z dôvodu jeho ručiteľského záväzku. Ručiteľským vyhlásením z 22. novembra 1993 žalovaný v 3. rade zabezpečil pohľadávku žalobcu z úverovej zmluvy č. X. z 22. novembra 1993, ktorou žalobca poskytol dlžníkovi Y., predtým L., úver. Dňa 22. novembra 1993 uzatvoril pôvodný dlžník Y., so spoločnosťou S. zmluvu o prevzatí dlhu z uvedenej úverovej zmluvy v sume 19 900 000,- Sk. Zmluvu o prevzatí dlhu okrem zmluvných strán podpísal tiež veriteľ a spoločnosť R. Podľa článku II. Bod 5, ak k prevzatiu dlhu nedá súhlas predstavenstvo S. do 16. mája 1995, zmluvné strany pokladajú toto prevzatie dlhu za bezpredmetné. Keďže právne následky zmluvy o prevzatí dlhu boli viazané na splnenie odkladacej podmienky a žalovaný v 3. rade nepredložil a neoznačil dôkazy, podľa ktorých predstavenstvo S. súhlasilo s prevzatím dlhu do 16. mája 1995, nedošlo k účinnému prevzatiu dlhu od pôvodného dlžníka Y. Vzhľadom na uvedený právny stav bolo irelevantné, či žalovaný v 3. rade ako ručiteľ súhlas ku zmluve o prevzatí dlhu dal. Nakoľko žalovaným v 3. rade nepodpísané dodatky k úverovej zmluve nemenili výšku poskytnutých peňažných prostriedkov dlžníkovi, za zaplatenie ktorých sa žalovaný v 3. rade zaručil, je úverová zmluva platná. Súd prvého stupňa tiež nezistil žiadne ďalšie skutočnosti, následkom ktorých by ručiteľský záväzok zanikol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 12. januára 2006 č. k. 3 Obo 21/05-616 rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Podľa názoru odvolacieho súdu právne následky zmluvy o prevzatí dlhu boli viazané na splnenie odkladacej podmienky, t.j. písomný súhlas predstavenstva S. Ž. Nakoľko žalovaný v 3. rade neunesol dôkazné bremeno ohľadne preukázania skutočností, že predstavenstvo S. písomný súhlas do 16. mája 1995 dalo, zmluva o prevzatí dlhu nenadobudla účinnosť a zabezpečovací záväzok žalovaného v 3. rade nebol týmto právnym úkonom vôbec dotknutý. Preto súd prvého stupňa rozhodol správne, keď žalobe voči žalovanému v 3. rade o peňažné plnenie z ručiteľského záväzku vyhovel.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa v spojení s opraným uznesením a proti rozsudku odvolacieho súdu na podnet žalovaného Dr. J.S. podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky a navrhol ich zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania uviedol, že podľa jeho názoru napadnutými rozhodnutiami bol porušený zákon v ust. § 1, § 2, § 3, § 6, § 120 ods. 1 2, 3, 4, § 157 ods. 2 OSP, § 3 ods. 1, § 36 ods. 1, 2, 3 OZ, ktorými ustanoveniami sa sudy dôsledne neriadili. Ďalej na zdôvodnenie mimoriadneho dovolania uviedol:

Podmienka v zmysle § 36 OZ je vedľajším ustanovením v právnom úkone, ktorým sa účinnosť právneho úkonu, t.j. skutočný vznik, zmena, či zánik subjektívnych občianskych práv a povinností, robí závislým na skutočnosti, ktorá je subjektom právneho úkonu v čase jeho urobenia neznáma (je pre nich neistá). Význam odkladacej podmienky spočíva v tom, že účinky právneho úkonu nastanú až jej splnením. Do splnenia, nesplnenia, či zmarenia podmienky existuje stav neistoty, kedy sa nevie, či urobený právny úkon, ktorý je inak platný a záväzný, avšak nie je ešte účinný, nadobudne vôbec právne účinky. Splnením odkladacej podmienky nadobudne právny úkon právne účinky, a to od času splnenia podmienky (ak nebolo stranami dohodnuté niečo iného). Len vtedy je najskôr naplnená vôľa zamýšľaná účastníkmi právneho úkonu. Naproti tomu nesplnenie odkladacej podmienky znamená, že dosiaľ neúčinný právny úkon nenadobudne účinnosť.

V prejednávanej veci „súhlas predstavenstva s prevzatím dlhu akciovou spoločnosťou S. do 16. mája 1995“, ktorú platne uzavrel predseda predstavenstva – žalovaný v 3. rade, nemožno pokladať za odkladaciu podmienku v zmysle § 36 OZ, lebo takéto rozhodnutie orgánu spoločnosti jednak nespĺňa pojmové znaky podmienok (nešlo o neistú skutočnosť, teda takú, o ktorej konajúci nevie, či nastane alebo nie, pretože nemôže byť základom podmienky skutočnosť, ktorá istotne nastane, alebo ktorá istotne nenastane a o ktorej subjekt, robiaci právny úkon, vie, že nastane, resp. že nenastane) a jednak, že nespočívalo na vôli konajúceho, a preto nie je podmienkou tak, ako to chybné uzavrel odvolací súd i súd prvého stupňa.

Z toho vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v posudzovaní uvedenej otázky na nesprávnom právnom posúdení veci, čím je tak naplnený dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Uvedené nesprávne posúdenie základnej otázky sa potom premietlo aj do prílišnej formálnosti a povrchnosti konania a rozhodovania súdov vo vzťahu k ostatným námietkam, ktoré vzniesol v danom procese žalovaný v 3. rade, čím súdy porušili pravidlá stanoveného postupu (spravodlivého procesu), ktoré vyžadujú plný rešpekt k procesným zásadám, ktorým je konanie pred všeobecnými súdmi ovládané (porov. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 1, § 2, § 3, § 120, § 153 a § 157 OSP).

Súčasťou práva na spravodlivý proces je nevyhnutná nadväznosť medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej, ktorá sa musí prejaviť v odôvodnení rozhodnutia spôsobom zakotveným v § 157 ods. 2 OSP; ak tento vzťah z odôvodnenia nevyplýva, ide vo svojich dôsledkoch o rozhodnutie nepreskúmateľné, a teda o naplnenie tzv. inej vady konania, ktorá je dovolacím dôvodom podľa § 243f ods. 1 písm. b/ OSP.

Takýto arbitrárny postup treba vidieť najmä pri posudzovaní námietky žalovaného v 3. rade ohľadne nespornej praxe, ktorú strany zmluvy o prevzatí dlhu po jej uzavretí zaviedli v súlade s § 323 v spojení s §407 ods. 2, 3 Obchodného zákonníka, ale súd ju zamietol z dôvodu jej účelovosti, pričom k ďalším námietkam (ako napr. neurčitosť zmluvy o ručení, ktorú uzavreli s veriteľom dva subjekty, pričom záväzok sa vymáha od jedného, či neakceptácia platnosti dodatku z 20. apríla 1994 a pod.) sa už ani nevyjadroval.

Z uvedeného vyplýva, že súdy pri rozhodovaní porušili zákon, a preto vzhľadom na uvedené skutočnosti za podmienok uvedených v § 243e ods. 1, v spojení s § 243f ods. 1 písm. b/ a c/ ODP podávam na základe podnetu účastníka konania mimoriadne dovolanie proti napadnutým rozsudkom, lebo to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Žalobca v písomnom vyjadrení k mimoriadnemu navrhol ho zamietnuť. Stotožnil sa so skutkovými, aj právnymi závermi uvedenými v napadnutých rozhodnutiach.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 OSP), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas na podnet účastníka konania, mimoriadne dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal napadnuté rozhodnutia, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Na pojednávaní konanom 6. septembra 2004 (č.l. 572-576) súd prvého stupňa vyhlásil rozsudok, ktorým zaviazal žalovaného v 3. rade zaplatiť žalobcovi čiastku 6 000 000,- Sk do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia a rozhodol o náhrade trov konania.

Súd prvého stupňa opravným uznesením zo 6. septembra 2004 výrok rozsudku uvedený v zápisnici o pojednávaní opravil tak, že jeho správne znenie je takéto:

Žalovaný v 3. rade je povinný zaplatiť žalobcovi čiastku 6 000 000,- Sk, pričom plnením žalovaného v 2. rade alebo žalovaného v 3. rade podľa rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 22 Cb 614/98-452 zo dňa 11. septembra 2001 zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť žalovaného v 1. rade, v rozsahu poskytnutého plnenia žalovanými v 2. rade alebo v 3. rade. V ostatných výrokoch ponechal rozsudok nezmenený.

V odôvodnení opravného uznesenia súd uviedol, že takto postupoval podľa ust. § 164 OSP, keďže ide o zrejmú nesprávnosť.

Opravné uznesenie bolo vydané v rozpore so zákonom, ktoré porušenie zákona je inou vadou v zmysle ust. § 241 ods. 1 písm. b/, v spojení s § 243i ods. 2 OSP a týmto postupom súdu prvého stupňa bola tiež účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom. Odvolací súd toto pochybenie súdu prvého stupňa nenapravil.

Súd prvého stupňa opravným uznesením založil medzi účastníkmi konania úplne iné právne vzťahy, než ktoré vyplývali z jeho rozsudku vyhláseného na pojednávaní konanom 6. septembra 2004 (č.l. 576)), resp. aj z jeho rozsudku zo dňa 11. septembra 2001 č. k.

22 Cb 614/98-452. Z tohto dôvodu v danej veci nešlo o nejakú zrejmu nesprávnosť (§ 164 OSP), ale o rozhodnutie vo veci samej, o ktorej malo byť rozhodnuté výrokom rozsudku, a to na pojednávaní (§ 115 OSP). Teda, ak súd prvého stupňa výrokom rozsudku vyhlásenom na pojednávaní dňa 6. septembra 2004 nerozhodol o celom predmete konania, potom ďalej mohol postupovať podľa ust. § 166 OSP a v ostávajúcej časti konania mohol rozhodnúť doplnujúcim rozsudkom, pre ktorý platia obdobne ustanovenia o rozsudku, teda okrem iného na jeho vyhlásenie bolo potrebné nariadiť pojednávanie. Keďže súd prvého stupňa takto nepostupoval, odňal v tomto smere žalobcovi aj žalovaným možnosť konať pred súdom, a preto odvolací súd mal odvolaním napadnutý rozsudok zrušiť. Naviac odvolací súd na odvolacie pojednávanie predvolal len žalobcu a žalovaného v 3. rade, hoci výrok rozsudku súdu prvého stupňa sa dotýkal aj žalovaných v 1. a v 2. rade, a teda aj v odvolacom konaní bola týmto účastníkom odňatá možnosť konať pred súdom.

Vzhľadom na zistenie vady uvedenej v ust. § 237 písm. f/ OSP, dovolací súd na jej existenciu musel prihliadať z úradnej povinnosti, a preto aj keď táto vada nebola výslovne generálnym prokurátorom namietaná, dovolací súd dospel k záveru, že už táto vada je dôvodom na zrušenie napadnutých rozhodnutí.

Pokiaľ ide o prvú námietku generálneho prokurátora, a to týkajúcu sa výkladu ust. § 36 OZ, dovolací súd s týmto právnym názorom generálneho prokurátora sa nestotožňuje.

Z obsahu zmluvy o prevzatí dlhu z 22. novembra 1993, uzavretej medzi dlžníkom Y. a spoločnosťou S. jej článku II. Bod 5 vyplýva, že ak k prevzatiu dlhu nedá súhlas predstavenstvo S. do 16. mája 1995, zmluvné strany pokladajú toto prevzatie dlhu za bezpredmetné. Podľa názoru dovolacieho súdu v danom prípade ide o bežnú odkladaciu podmienku podľa ust. § 36 ods. 1, 2 OZ. Názor generálneho prokurátora, že v tomto prípade nešlo o neistú skutočnosť, odporuje všeobecným poznatkom o chode obchodných spoločností (§ 121 OSP). V prvom rade je treba uviesť, že predstavenstvo by nedalo súhlas k prevzatiu dlhu vtedy, ak by o uvedenej podmienke objektívne nemohlo rozhodnúť, lebo spoločnosť zanikla, resp. bola zrušená (§ 68 Obch. zák.), bolo rozhodnuté o neplatnosti spoločnosti (§ 68a Obch. zák.), na spoločnosť bol vyhlásený konkurz podľa zák. č. 7/2005 Z.z., atď. Súhlas k prevzatiu dlhu predstavenstvo tiež nedá vtedy, ak tak rozhodne, prípadne takýto bod nezaradí do programu. Či takáto situácia v budúcnosti nastane, v čase uzavretia zmluvy dňa

22. novembra 1993 isté nie je a nie je isté ani to, či predstavenstvo súhlas k prevzatiu dlhu výslovne dá, alebo nedá. Aj keď niektorá z týchto skutočností určite nastane, ako tvrdí generálny prokurátor, to ešte neznamená, že táto skutočnosť nemôže byť základom odkladacej podmienky. Táto odkladacia podmienka je neistá v tom, že v čase uzavretia podmieneného právneho úkonu nikto s istotou nemôže vedieť z hľadiska udelenia súhlasu predstavenstva, že ktorá z vyššie popísaných situácií nastane, a teda v konečnom dôsledku, či súhlas predstavenstva k dohodnutému dátumu bude daný. Na základe uvedeného dovolací súd túto námietku generálneho prokurátora nepovažuje za dôvodnú.

Námietku generálneho prokurátora, týkajúcu sa arbitrárneho (svojoľného) postupu (v mimoriadnom dovolaní nesprávne uvedené „arbitrážneho“) súdov z hľadiska posúdenia praxe účastníkov po uzavretí zmluvy o prevzatí dlhu dovolací súd považuje za dôvodnú. Žalovaný v 3. rade v priebehu konania poukazoval na to, že po uzavretí tejto zmluvy účastníci postupovali v súlade s jej obsahom, čo možno považovať aj za uznanie záväzku podľa ust. § 323 Obch. zák. (uvádza to napr. aj v odvolaní na č.l. 594) s dôsledkami vyplývajúcimi z § 407 ods. 2, 3 Obch. zák., pokiaľ ide o premlčanie. V tomto smere úvaha odvolacieho súdu, že ide o účelovú námietku, nie je postačujúca. Ku viacerým ďalším námietkam žalovaného v 3. rade, napr. neurčitosť zmluvy o ručení, platnosť dodatku z 20. apríla 1994, sa súdy ani nevyjadrili.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ust. § 243b ods. 1, 2 v spojení s ust. § 243i ods. 2 OSP napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. septembra 2008

JUDr. Juraj Seman, v. r.
predseda senátu